

Ключевые слова: бизнес-инкубатор, интеллектуальный труд, региональная экономика, ВУЗ.

Summary

The issue of business-incubators' functioning in Ukrainian higher educational establishments are considered. Their influence on regional economy development is observed. The main problems of such infrastructure elements are highlighted. Incubators' providing of the system of intellectual work in HEEs in the context of regional innovative development based on scientific projects implementation is stressed.

Key words: business-incubator, intellectual work, regional economy, HEE.

Список використаних джерел:

1. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів // [Електронний ресурс] URL: <http://kno.rada.gov.ua/komosviti/control/uk/doccatalog/list?currDir=48718>
2. Цибульов П.М. Управління інтелектуальною власністю / П.М. Цибульов, В.П. Чеботарьов, В.Г. Зінов, Ю. Суїні / За ред. П.М. Цибульова: монографія. – К.: К.І.С., 2005. – 448с.
3. Американцы создадут условия для развития бизнеса в Украине // [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://polemika.com.ua/news-74941.html>
4. Програма розвитку бізнес-інкубаторів в Україні // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakony.com.ua/econom.html?catid=54421>
5. Немченко А.Б. Бізнес-інкубатори в сфері сучасної державної підтримки розвитку регіональної інноваційної інфраструктури / А.Б. Немченко, Т.Б. Немченко / Наукові праці КНТУ. Економічні науки. – 2010. – Вип. 17. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/npkntu_e/2010_17/stat_17/06.pdf
6. Бізнес-інкубування та інноваційні центри: сучасні технології підтримки підприємництва і розвитку інноваційної економіки // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.academia.org.ua/?p=326>
7. Проблеми та пріоритети формування інноваційної моделі розвитку економіки України. Жаліло Я. А., Архієреєв С. І., Базилук Я. Б. та ін. - К.: 2006. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://old.niss.gov.ua/Table/Jalilo_m/index.htm
8. Закон України «Про національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні» № 2157-III від 21.12.2000 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2157-14>

УДК: 338.439.5 (477)

Бабич А.В.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АГРАРНИХ РИНКІВ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. Головним завданням держави є забезпечення населення країни продовольством власного виробництва. Основними виконавцями цього завдання є підприємства аграрної сфери різних організаційно – правових форм та підпорядкування. Поряд із забезпеченням їх функціональної діяльності в контексті нарощування обсягів виробництва аграрні підприємства не в змозі реалізовувати вироблену продукцію за реальними цінами, що призводить до недоотримання ними економічних вигод та стримує їх розвиток.

На сьогодні для виходу з кризи та стабільного функціонування аграрних підприємств в умовах ринкових відносин необхідною умовою є створення оптових аграрних ринків з розвинутою інфраструктурою. Саме оптовий ринок покликаний забезпечити взаємозв'язок та співпрацю суб'єктів господарювання зі споживачами та має призвести до розширеного відтворення агропромислового виробництва.

Україна має значний аграрний потенціал, однак він не реалізується повною мірою через відсутність ефективного ринкового механізму реалізації сільськогосподарської продукції та продуктів її переробки.

Огляд останніх досліджень. Широке коло питань становлення, функціонування та розвитку оптових аграрних ринків в Україні розглядалися у працях Г.О. Андрусенка, П.Ю. Березівського, І.Т. Кіщак, Є.В. Крикавського, Р.Р. Лавріної, Л.О. Мармоль, В.І. Перебийніс, Н.І. Чухрай та інших.

Формулювання завдання дослідження. В Україні нині практично відсутня система оптових заготівельних баз, через яку, в свою чергу, здійснювався перерозподіл сільгосппродукції по областях країни. Більшу частину цих баз було приватизовано, що призвело до втрат державою контролю над перерозподілом продукції від виробника до споживача в необхідному обсязі. Також проблемою є те, що в даний час постачанням сільськогосподарської продукції споживачам займаються посередницькі структури, які, як правило, є напівлегальними. Вироблена продукція у виробника скуповується за заниженими цінами, а перепродується кінцевому споживачу за завищеними.

Гострою проблемою є те, що, наприклад, за 2009 рік в Україні 81,1% зернових, 88,6% насіння соняшнику, 50,5% овочів, 65,1% худоби та птиці, 5,1% молока та молокопродуктів було реалізовано за іншими каналами реалізації і лише 6,6%, 5,8%, 11,9%, 7,9%, 1,9% на ринку відповідно. Постає питання що це за інші канали реалізації продукції, із-за чого виникає дана ситуація, і як це виправити.

На наш погляд, продукція аграрного сектору повинна цивілізованим шляхом вийти на ринок, як це відбувається в розвинутих країнах світу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Визначальна роль в товарному ринку належить саме оптовим ринкам. Через них посилюється дія споживача на виробника, з'являються реальні можливості досягти відповідності між попитом і пропозицією, надається змога кожному споживачу купувати продукцію в межах своїх фінансових можливостей і відповідно до потреб.

У 2009 році середньодобова поживність раціону українця становила 2946 ккал, що майже на 18% перевищує граничний критерій (2500 ккал). Але порівняно із 2008 роком споживання калорій населенням України зменшилося на 1,7 %.

При цьому, як і у попередні роки, основну частину калорій населення споживає разом із продукцією рослинного походження. Натомість 27,1% середньодобового раціону забезпечується за рахунок споживання продукції тваринного походження, що у 2 рази нижче за встановлений пороговий критерій (55%) [1].

Розглянуте є підставою для проведення розрахунку індикатора достатності споживання продуктів харчування населенням країни.

Розрахунок індикатора достатності споживання продуктів харчування населенням в розрахунку на одну особу на рік наведено в таблиці 1.

Оптимальною вважається ситуація, коли фактичне споживання продуктів харчування особою впродовж року відповідає раціональній нормі, тобто коефіцієнт співвідношення між фактичним і раціональним споживанням дорівнює одиниці. Таким чином, дані таблиці 1 свідчать, що у 2009 році в Україні по більшості основних видів продовольства фактичне споживання знаходилося нижче встановлених раціональних норм. Найбільше відставання фактичного споживання від раціонального спостерігалось по плодах, ягодах і винограду – на 49%, молоку і молокопродуктах – на 44%, м'ясу і м'ясопродуктах – на 38%, рибі та рибопродуктах – на 24%. Необхідно відмітити, що у 2009 році під впливом падіння доходів населення відбулося зменшення фактичного

споживання молока, м'яса та риби населенням, незважаючи на його суттєве відставання від раціональних норм. Так, упродовж 2009 року споживання м'яса і м'ясопродуктів на душу населення зменшилося порівняно з попереднім роком на 0,9 кг, молока і молокопродуктів – на 1,4 кг, риби і рибодуктів – на 2,4 кг, яєць – на 8 штук. Дана ситуація, на наш погляд, склалася внаслідок скорочення загальних обсягів виробництва тваринницької продукції та збитковості галузі [1].

Таблиця 1

Індикатор достатності споживання продуктів харчування населення, кг

Показники	Раціональна норма*	Фактичне споживання у 2009 році**	Індикатор достатності споживання
Хліб і хлібопродукти (у перерахунку на борошно)	101,0	111,7	1,11
М'ясо і м'ясопродукти (у перерахунку на м'ясо)	80,0	49,7	0,62
Молоко і молокопродукти (у перерахунку на молоко)	380,0	212,4	0,56
Риба і рибодукти	20,0	15,1	0,76
Яйця, шт.	290	272	0,94
Овочі та баштанні	161,0	137,1	0,85
Плоди, ягоди та виноград	90,0	45,6	0,51
Картопля	124,0	133,0	1,07
Цукор	38,0	37,9	0,99
Олія рослинна всіх видів	13,0	15,4	1,19

* - розрахунки МОЗ України

** - дані Держкомстату України

Проблемним питанням також є те, що вітчизняні товаровиробники через відсутність належних каналів збуту значну частину виробленої продукції повинні згодовувати худобі, або вона в них просто псується.

На нашу думку, важливу роль в процесі становлення і подальшого ефективного розвитку ринкової економіки є ринок. Саме він буде тією невід'ємною сполучною ланкою між виробником і споживачем, він, в свою чергу, забезпечить оптимальне поєднання потреб покупців і пропозиції продавців з метою кращого їх задоволення.

В. Невлад, в процесі дослідження умов формування оптових ринків в агропромисловій сфері запропонував схематичне зображення оптової діяльності [2]. На нашу думку, зазначена схема повинна зображатися наступним чином (рисунок 1).

Одним із шляхів подолання проблеми є створення аграрних ринків з логістичними комплексами. Головними функціями даного ринку повинні стати не тільки продаж продукції, але й її заготівля, зберігання, переробка. Ці ринки повинні містити автостоянку, торгово-складські павільйони, майданчики для торгівлі з автотранспорту, складські приміщення (в т.ч. холодильне обладнання), термінал оптової та роздрібно-гуртової торгівлі, гостьову автостоянку, офісно-сервісні приміщення, санітарний та митний пункти тощо.

Отже, аграрний ринок з логістичними комплексами – це не мода, а необхідність, цивілізоване місце зустрічі попиту та пропозиції, які виявляють реальну ціну та вирівнюють її, оперативно переміщуючи товарні потоки. На жаль, мережа аграрних ринків в Україні сказати, що є недостатньо розвинутою – це досить м'яко.

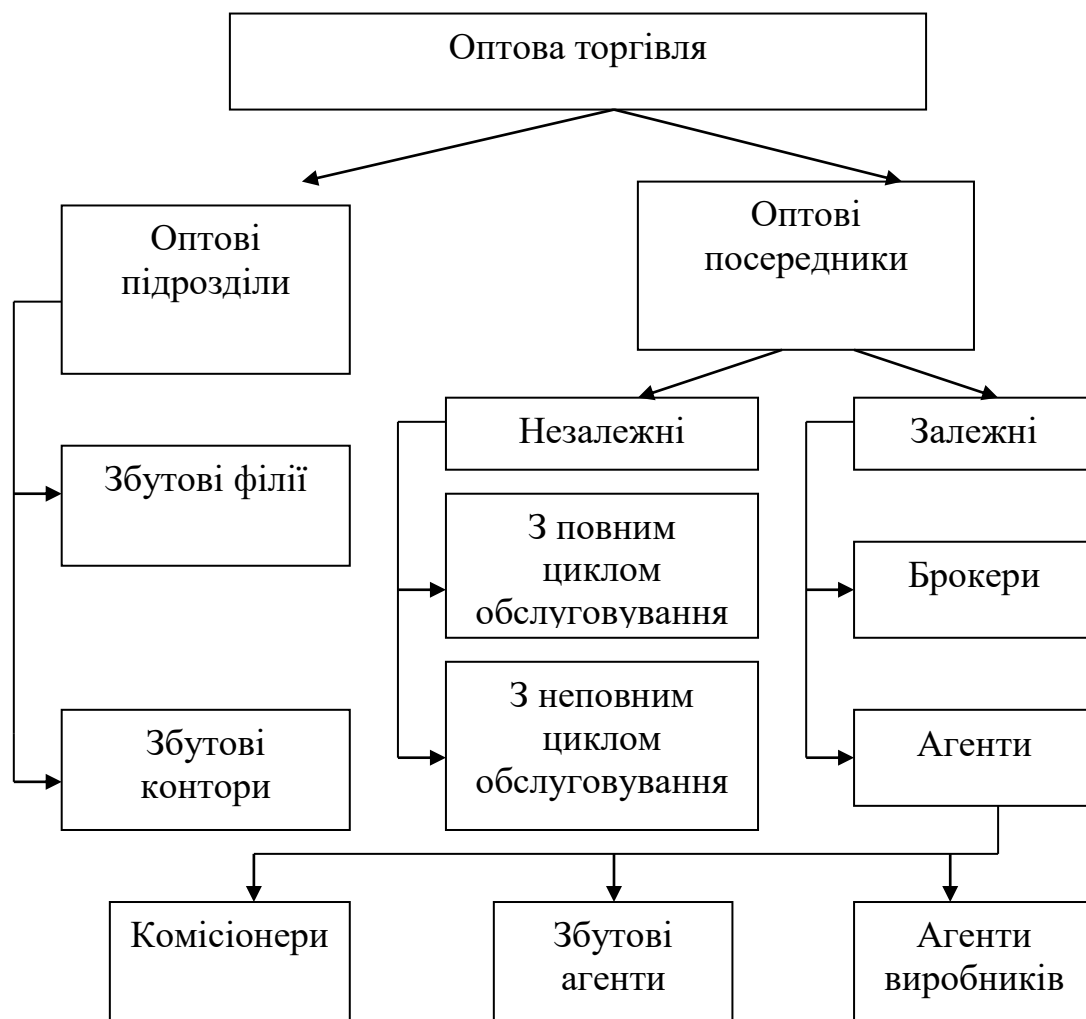

Рис. 1. Організаційні форми оптової торгівлі

Оптовий (гуртовий) ринок слід трактувати як елемент інфраструктури регіону, що впливає на закономірний потік продовольчих товарів між виробником та споживачем. Через гуртовий ринок місцева та центральна влада здатні творити політику врівноваженого розвитку всіх видів продукції, в тому числі сільськогосподарської та роздрібної торгівлі.

Чим сучаснішою є інфраструктура гуртового ринку, тим чіткіше відбувається розподіл сільськогосподарських та харчових продуктів, пропоновані продукти є кращої якості (відповідні умови зберігання та представлення продуктів) час укладання угод та процедур, пов'язаних із завантаженням і розвантаженням є значно коротшим.

Для більш реальної картини необхідності і доцільності будування оптових аграрних ринків нами було проведено опитування сільськогосподарських товаровиробників Миколаївської області.

Результати опитування згруповано і наведено в таблиці 2 (із 5364 суб'єктів господарювання опитано 68% сільськогосподарських товаровиробників).

Результати доцільності будування аграрних ринків, %

Запитання	Термін функціонування підприємств					
	до 10 років		від 10 до 15 років		більше 15 років	
	так	ні	так	ні	так	ні
Ви будете нарощувати обсяги виробництва за нинішніх умов господарювання?	6	94	4	96	1	99
Вважаєте Ви за доцільне будування аграрних ринків?	82	18	91	9	94	6
Ви будете нарощувати обсяги виробництва за умов функціонування аграрних ринків?	82	18	91	9	94	6
Ринки повинні надавати можливість розвиватися експорту і імпорту продукції?	81	19	91	9	94	6

Складено автором на основі даних власного соціологічного дослідження

За даними соціологічного опитування, яке було таємним і не передбачало назви та юридичної адреси резидента, чітко видно, що за існуючих умов господарювання 94%-99% сільськогосподарських товаровиробників не мають змоги і бажання нарощувати обсяги виробництва, що призведе, в свою чергу, ще до більшого занепаду галузі. Натомість 82%-94% резидентів, в залежності від терміну функціонування підприємства, вважають за доцільне і навіть за необхідне, будувати оптові аграрні ринки, за даних умов вони будуть нарощувати обсяги виробництва. Саме ринки дають їм можливість вчасно реалізовувати вироблену продукцію і за реальною ціною.

Необхідно звернути увагу на те, що більшість опитаних – 81% -94% вважає за доцільне не просто будування оптових, а оптових експортно – імпортних ринків. На нашу думку, дана ситуація виникла внаслідок того, що на сьогодні сільськогосподарські товаровиробники при можливості використовують імпортне насіння, посадковий матеріал, обладнання, техніку тощо. Україна повинна намагатися не поступатися імпорту, але в даний час це неможливо. Наприклад, провідне ФГ «Владам» Жовтневого району Миколаївської області, яке займається вирощуванням, переробкою та реалізацією овочів на 100% використовує імпортний посадковий матеріал, добрива та техніку. Вже 10 років воно використовує у своїй діяльності французьке насіння «Clause» для вирощування овочів, яке дає результати сходів 92 – 99%. Також господарство в своїй діяльності для доставки продукції по всій Україні та за кордон використовує лише німецькі автомобілі.

Опитані резиденти вважають за доцільне частину виробленої продукції експортувати для отримання більшого прибутку і, як наслідок, для нарощування обсягів виробництва. ФГ «Владам» для більш ефективної діяльності влітку 2003 року було збудовано і введено в експлуатацію для переробки вирощених овочів консервний завод «Владам». Працює він на власній сировині, використовує новітні прогресивні методи переробки, виготовляє натуральну продукцію без консервантів. Імпортне обладнання, італійська лінія асептики, новітні консервуючі і пакувальні машини дають можливість запропонувати споживчому ринку продукцію належної якості та за доступною ціною.

З 2007 року господарство почало експортувати свою продукцію до Німеччини, Латвії, Іспанії, Ізраїлю, Російської Федерації, Молдови та інших країн. А це, в свою чергу, свідчить про необхідність та доцільність будування оптових аграрних ринків з експортно – імпортними можливостями для товаровиробників.

Сьогодні в Україні певна інфраструктура оптового ринку вже існує, проте, її стан та розвиток є незадовільними. Через це має місце нестабільна цінова ситуація на аграрному ринку, відсутність цивілізованих прозорих каналів просування сільськогосподарської продукції від виробника до кінцевого споживача на вигідних для учасників процесу умовах.

У створенні оптових ринків сільськогосподарської продукції зацікавлені всі – від виробника до кінцевого споживача. Проте, на сьогодні розвиток гуртових ринків стримується неврегульованістю нормативних актів, що стосується їх діяльності.

Вважаємо, що держава повинна підтримувати будівництво гуртових ринків не лише на законодавчому рівні, а й фінансово забезпечити дану галузь.

19 листопада 2008 року розпорядженням Кабінету Міністрів України схвалено Концепцію Державної цільової програми створення оптових ринків сільськогосподарської продукції. В даній Концепції було заплановано створити 25 оптових ринків, дев'ять з яких необхідно було побудувати у 2009 році, а 16 – у 2011 році. Відповідно до оцінки матеріальних ресурсів, викладених у Концепції, орієнтовний обсяг коштів, необхідний для виконання програми становить 4 млрд грн [4].

Необхідно звернути увагу на те, що Кабінет Міністрів України у 2009 році затвердив Державну цільову програму створення оптових ринків сільськогосподарської продукції, яка передбачає виділення 1200 млн грн до 2013 року на створення оптових ринків. Проте кардинальних зрушень по цьому питанню на сьогодні не спостерігається [5].

Висновки. Створення оптових ринків повинно, перш за все, відбуватися за рахунок ефективної державної підтримки, як це відбувається в розвинутих країнах світу. Уряду країни необхідно залучати кошти для будівництва та розвитку аграрних ринків та створити умови, які б приваблювали як вітчизняних, так і закордонних інвесторів. За умови активного державного втручання в розвиток оптових ринків в Україні з кожним роком очікується збільшення залучення кількості інвесторів. Розроблена низка державних проєктів, яка вмикає «зелене світло» як зарубіжному, так і вітчизняному капіталу, передбачає створення в Україні найближчим часом визначену кількість оптових ринків. На дані цілі в бюджеті держави закладені кошти, але в даний час дана проблема вирішується дуже повільно.

Анотація

Висвітлено теоретичні та практичні аспекти загальної стратегії розвитку оптової торгівлі. Проаналізовано сучасний стан та перспективи розвитку гуртової торгівлі, запропоновані шляхи формування та ефективного функціонування оптових аграрних ринків з логістичними комплексами в Україні.

Ключові слова: сільське господарство, оптові ринки, гуртова торгівля, аграрне виробництво, продовольство, експорт, імпорт, логістика.

Аннотация

Раскрыто теоретические и практические аспекты общей стратегии развития оптовой торговли. Проанализировано нынешнее состояние и перспективы развития торговли, предложены пути формирования и эффективного развития оптовых аграрных рынков с логистическими комплексами в Украине.

Ключевые слова: сельское хозяйство, оптовые рынки, оптовая торговля, аграрное производство, продовольствие, экспорт, импорт, логистика.

Summary

It covers the theoretical and practical aspects of the over all strategy of wholesale trade. The contemporary state and prospects of wholesale and suggested ways to catalyze the

development and effective functioning of wholesale agricultural markets of the logistics complex in Ukraine.

Keywords: agriculture, wholesale markets, wholesale, agricultural production, food, export, import, logistics.

Список використаних джерел:

1. Звіт про стан продовольчої безпеки України у 2009 році [Електронний ресурс] // — Режим доступу www.me.gov.ua/file/link/149977/file/Zvit_2009.doc
2. Невлад В.Ф. Умови формування оптових ринків в агропромисловому комплексі України [Електронний ресурс] //—Режим доступу: <http://udau.edu.ua/library.php?pid=1569>
3. Корінець Р., Швецова Л. Оптові ринки сільськогосподарської продукції: запитання та відповіді. — Київ, 2007. — 88с.
4. Концепція Державної цільової програми створення оптових ринків сільськогосподарської продукції. Схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 19 листопада 2008р. № - 1447-р.
5. Державна цільова програма створення оптових ринків сільськогосподарської продукції. Затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 3 червня 2009 року № 562.
6. Статистичний щорічник України за 2009 рік // за ред. О.Г. Осауленка, Державний комітет статистики України.—Київ, 2010—567с.

УДК 338.2

Орленко О.В.

ПЕРСПЕКТИВИ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ СИРОВИННОЇ ТА ПЕРЕРОБНОЇ БАЗИ В КОНТЕКСТІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Текстильний сектор та легка промисловість в цілому в усьому світі є одними з провідних галузей економіки, що значною мірою забезпечують формування державного бюджету та виступають важливим фактором розвитку сільського господарства, хімічної та машинобудівної промисловості тощо. Проте в Україні ці сфери діяльності вже багато років перебувають у стані системної кризи. Це створює необхідність пошуку нових підходів щодо покращення конкурентоспроможності вітчизняної продукції та зміцнення її позицій як на внутрішньому, так і на зовнішніх ринках [1].

Сировинний комплекс текстильної промисловості може розглядатися як багатоаспектна і багатофункціональна система. В сучасних умовах, з урахуванням завдань економічного розвитку, в контексті державного регулювання сировинний комплекс доцільно сприймати як ринок й застосовувати відповідні економічні, правові та інші методи регулювання [2].

Питанню покращення конкурентоспроможності продукції вітчизняних підприємств текстильної галузі присвячено багато наукових праць. Вагомий внесок в дану сферу зробили Н.Осипенко, Ю.А.Буренко, М.В.Шарко, Н.В.Бугас та інші. Сучасне економічне положення в Україні є досить складним, з огляду на нестачу ресурсів розвитку промисловості, нестабільність політичної ситуації та недосконалість законодавчої. Оснащення багатьох підприємств, зокрема текстильних, є застарілим і тим, що не відповідає сучасним екологічним вимогам.